

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 3. aprila.

Državni zbor je minoli teden odšel na velikonočne počitnice in se zopet snide po pravoslavni velikonočni praznikih, dne 16. aprila. Letošnje zimsko zasedanje bilo je tako neplodovito, kakor malo katero. Negotov politični položaj je vidno oviral vsako uspešno delovanje. Najboljše delo, katero je državni zbor dovršil v tem zasedanju je zakon ob odškodovanju nedolžnoobsojencev in pa razveljavljenje volitve moravskega žida Auspitzja, ki se je jako nepravilno vršila.

Vlada se gotovo ni nadejala, da bode položaj tak, kakor se je pokazal. Mislila je, da bode sedaj šlo vse, kakor bi bilo namazano, ko se je dognala češkonemška sprava. V duhu si je že risala, kako mirna da bode letos budgetna debata, da bodo govorniki z obeh stranij proslavljali njeno modrost in da bode že v aprilu se razšel državni zbor, da začne češki deželni zbor zborovanje, v katerem se bode dala sankcija Dunajskim dogovorom. Toda češkonemška sprava je vse drugače uplivala na državnozbornske kroge. Na desnici se je pokazal velik razpor in ni že dosti manjkalo, da ni razpočil železni obroč. Da včasih vlada ni bila gotova večine, kajti stara večina je ni marala več podpirati, nove pa imela ni.

Posebno so nemški konservativci kazali svojo nevoljo, kajti slutili so, da se bode spremenila notranja politika, da se bodo bolj liberalci povzdignili na površje, da zatorej za konservativce v novej državnozbornski večini ne bode prostora. Začeli so priganjati, da se jim hitro dá verska šola, preteč, da pojdejo v opozicijo, vedoč, da se Taaffe najbrž pred novimi volitvami ne bode posrečilo dobiti nove večine. Sej budgetnega odseka se neso več udeleževali in razglasili so, da vladi ne zaupajo in da bodo glasovali proti dispozicijskemu zakladu. Grof Taaffe bi bil v velikej zadregi, da mu neso škofje s svojo izjavo prihiteli na pomoč in tako šolsko vprašanje nekaj zavlekli.

Jedva je pa jedna težava odstranjena, že se je pojavila druga. Nemški konservativci so v svojem klubu izjavili, da za odpis gališkega zemljiško-odveznega dolga ne bodo glasovali. Poljaki so pa na to izjavili, da se s konservativci o tej zadevi več pogajali ne bodo. Ta stvar še sedaj ni porav-

nana in desnica je v nevarnosti, da zaradi nje razpade.

Nemški konservativci se oddaljujejo od vlade, liberalci se jej pa približati nečejo. To so pokazali v klubu pri posvetovanju ob odpisu gališkega zemljiško-odveznega dolga. Izjavili so se proti odpisu, torej proti vladnej predlogi. Svoje stališče so pa vendar že nekoliko premenili. Leta 1884. so se bili liberalci pridružili nasvetu Lienbacherjevemu, da se o tej stvari preide na dnevni red. Letos pa se samo predlagali, da naj razsodi državno sodišče, je li Galicija dolžna plačati državi ta dolg. Liberalci torej neso več tako odločno proti odpisu in bi gotovo tudi za odpis glasovali, če bi bili gotovi, da jim potem Poljaki pomorejo do gospodstva v Avstriji. Poljaki ta položaj dobro razumejo, zaradi tega se pa nečejo angažovati niti na to, niti na ono stran, temveč so se odločili, da iz njih kluba pri generalnej budgetni debati ne bode nihče govoril.

Češkonemška sprava je torej le razrušujoče uplivala. Konservativci hočejo v opozicijo, Poljaki so postali kaj zdržljivi, in v češkem klubu je zavladala velika potrtoost. Za kulisami je res živo, vrše se razna pogajanja, v zbornici je pa navadno bilo dolgočasno in vse nekako poparjeno. Pri debatah so bili skoro vsi sedeži prazni, še pri glasovanjih so jedva spravili vkupe sto poslancev, kolikor jih je treba, da je zbornica sklepčna. Znamenito pri sedanjem položaju je, da nobena stranka ni zadovoljna. Vsa češkonemška sprava je Nemcem v korist, a vendar liberalci neso hvaležni Taaffeju za to delo. Podpirajo celo včasih Mladočehe pri njih interpelacijah, seveda ne iz ljubezni do Slovanov, temveč, ker bi radi vrgli vladu. Liberalci hočejo sami vladati. Zatorej smemo za gotovo reči, da se vlada v sedanjih sestavi ne bode dolgo obdržala. Taaffe bode moral sam odstopiti, ali pa vsaj več liberalcev poklicati v ministerstvo. Kadar se pa to zgodi, tedaj bode pa sedanja večina razpala.

Na vidiku se prikazuje že nova večina iz Staročehov, Poljakov in levičarjev. Ta nova češko-poljsko-nemška večina se bode pa kmalu prelevilo v poljskonemško, kajti Staročehi bodo pri volitvah se skrčili najbrž v tako neznatno frakcijo, da jih mnogo poštevali ne bodo.

Tak izid volitev bode pa seveda poštevali le za srečo slovanskih narodov, ker potem Nemci ne bodo zadobili zadosti trdnega stališča, da bi mogli zatirati in gaziti druge narodnosti, to tem bolj, ker se bode mej levičarji hitro prikazal razpor, ko pridejo na krmilo. Protisemitje ne bodo hoteli vkupe hoditi z židi. Neobhodne bodo torej nove premembe, ki utegnejo biti za Slovane ugodnejše, če si bodo znali dobro okoristiti položaja. Boj, ki ga bodo bili v opoziciji, jih bode utrdil, da bodo energičneje branili svoje pravice in tako nazadnje morda češkonemško sporazumljenje nam še koristi, ker bode bolj obudilo narodne moči.

Sedanji nejasni položaj se bode nekoliko pojasnil, ko se snide vnovič državni zbor in se začne budgetna debata. Ta debata bode letos dolga in se bode sukala najbrž v prvi vrsti le okolu nemšk o češke sprave.

Tedaj bodo razne stranke že pojasnile svoje stališče in se bodo zlasti konservativci morali odločiti, ali bodo še nadalje podpirali vladu ali pa hočejo s svojim upiranjem pospešiti prevrat. Pa bodi temu kakor koli, toliko je gotovo, da so se sedanje stranke že obrabile in se bode sedanja večina dala ohraniti k večjemu do volitev, v novem državnem zboru se bodo pa stranke drugače razdelile. Slovenski poslanci bodo potem morali svoje postopanje uravnati, kakor bode zahteval položaj, če hočejo, da se bodoča leta ne bodo vračali o Velikonoči prazni domov, kakor letos, temveč bodo tudi volilcem prinašali kaj za velikonočne praznike.

Govor državnega poslanca Jakoba Hrena, v državnem zboru dne 11. marca 1890.

(Konec.)

Na drugej strani je pa vprašal gospod poslanec dr. Zucker. Gospoda moja, mari je le zapor, ki se v kazni po nedolžnem prestane, zlo, ki tako hudo dene, mari je preiskovalni zapor manj škodljiv in poguben? Ravno nasproti, misli on, je preiskovalni zapor še hujši, ker so odnošaji, pod katerimi se odredi preiskovalni zapor (ozbilnejši, ker precej nastopi, ker dotičnika, ne da bi se kaj pripravi iz vseh razmer odtrga.

Reči moram, da to logiko težko razumem. Mari bi se zategadel, da se za zgubo onih ideal-

LISTEK.

Zgodovina Pugačovljevega punta.

(Spisal A. S. Puškin, iz ruskega preložil — o.)

(Dalje.)

Tako je Pugačov od dne do dne močnejši postajal. Vojska njegova je že štela dvajset tisoč. Tolpe njegove polnile so gubernije Nižgorodsko, Voroneško in Astrahansko. Pobegli hlapec Jevsignev, imenovavši se tudi Petra III., je vzel Insaro, Trojek, Narovčat in Kerensk, obesil vojvode in plemenitaše in povsod postavil svojo vladu. Razbojnik Tirska se je približal Simbirsku in ubil v bitki polkovnika Ričkova, zavzemajočega mesto Črniševa, kateri je poginil pod Orenburgom v začetku punta; garnizona se je udala. Simbirsk pa je bil vendar rešen s prihodom polkovnika Obernibesova. Razbojnik Tirska napolnil je okolico z uboji in ropi. Vrhnji in Nižnji Lomov so drugi zločinci oropali in sežgali. Položaj tega obširnega kraja je bil strašen. Plemstvu je bila napovedana poguba. V vseh naselbinah so na vratih gospodskih dvorov viseli

grščaki ali pa njih oskrbniki. Puntarji in oddelki, ki so jih zasledovali, jemali so kmetom konje, živež in poslednje premoženje. Postava je bila povsod prelomljena. Narod ni vedel, komu pokoren biti. Na vprašanje: komu verujete — Petru Feodoroviču ali Jekatarini Aleksejevni? mirni ljudje neso smeli odgovoriti, ne vedoč, kateri strani so pripadali vpraševalci.

Dne 13. avgusta se je približal Pugačov Dimitrijevska (Kamışenki). Prišel mu je naproti major Dic z pet sto garnizonskih vojakov, tisoč donskih kazakov in pet sto kalmikov pod poveljem knezov Dundukova in Derbetova. Bitka se je unela. Kal miki so razbežali pri prvem strelu iz topa. Kazaki so se bili hrabro in prodrli celo do topov, pa so bili odrezani in so se udali. Dic je bil ubit. Garnizonski vojaki z vsemi topo so bili ujeti. Pugačov je prenočil na mestu bitke, drugi dan zasedel Dubovko in se vzdignil proti Caricinu.

V tem mestu, dobro utrjenem, je bil načelnik polkovnik Cipletev. Ž njim je bil hrabri Bošnjak. Dne 21. avgusta se je približal Pugačov z navadno drznostjo. Odbit z zgubo, oddaljil se je na osem vrst od trdnjave. Proti njemu poslali so poldr ug tisoč

donskih kazakov, pa se jih je samo štiri sto vrnilo: drugi so se predali.

Prihodnji dan se je Pugačov zopet približal mestu od strani Volge in Bošnjak ga je zopet odbil. Mej tem je slišal o bližnji oddelkov in se je jel srečno oddaljevati proti Sarepti.

Mihelson, Mufel in Mellin so prispeli dne 20. v Dubovko, 22. avgusta so pa ustopili v Caricin.

Pugačov je bežal po bregu Volge. Tu je srečal astronoma Lovica in vprašal, kakšen človek je on. Ko je zaslišal, da Lovic opazuje tek luč nebeskih, ga je zapovedal obesiti bližje k zvezdam. Adjunkt Inohodcev, ki je bil tudi tam, je srečno ubežal.

Pugačov je počival v Sarepti celih štiri in dvajset ur, skrit v svojem šotorji z dvema priležnicama. Rodbina njegova je bila tudi tu. Podal se je navzdol proti Črnemu Jaru. Mihelson mu je šel za petami. Konečno dne 25. avgusta, ko je dan napočil, dohitel je Pugačova sto pet vrst od Caricina.

Pugačov je stal na višini mej dvema cestama. Mihelson ga je po noči obšel in stal puntarjem nasproti. Zjutraj je Pugačov zopet zagledal pred seboj groznega svojega preganjalca, pa se ni ustrašil,

nih dober ne more dati odškodovanja, ne dalo za one škode, za katere je to mogoče, za zgubo na imetji in pridobivanji? Njega ekselencja odlični govornik gospodske zbornice sam priznava, da za ona idealna dobra ni nobenega odškodovanja in ga tudi biti ne more. Če torej za to ni mogoče nobeno odškodovanje, naj se da vsaj za to, za kar je mogoče.

Sicer pa, gospoda moja, tudi v pravem življenju ni nič novega, kar bi mi hoteli napraviti s tem zakonom, če izrečemo, da je dolžnost države, takej bednej žrtvi zmotljivega človeškega pravosodja dati kako odškodovanje, ne da bi za to iskali kak pravni naslov v zakrivljenje države. Sklenili smo že več taci zakonov, kateri so proizvod najnovejšega časa in vendar bi bili ondu morali računati z ravno istim naslovom, kakor v našem slučaju.

Omenjam le zakon z dne 9. marca 1869 l. glede odškodovalne dolžnosti za nezgode na železnicah, omenjam slučaje, sindikatne pritožbe, omenjam v § 491 kazenskega pravnega reda navedeni slučaj odškodovanja s strani države za neopravičene konfiskacije. Tudi tukaj je sodec bona fide ravnal in dotični organ je tiskovino konfiskoval, ker je menil, da je članek zapal zakonu. Če se na podlagi pritožbe ali uradno konfiskacija ne potrdi, ker ni utemeljena v zakonu, ima država dati odškodovanje. Kje je tukaj kaj zakrivilo sodišče ali država?

In vendar se v tacihih slučajih po zakonu daje odškodnina.

Nedavno sklenili smo drug zakon, kateroga neso le vse stranke visoke zbornice z veseljem pozdravile, temveč tudi vsa javnost, zakon o preskrbljenosti vojaških vdov in sirot. Mari je država kaj zakrivila, če vojak pade na bojišči pri brambi domovine tu se o zakrivljenji države govoriti ne more: država vojaka ni poslala na bojišče, da bode ubit, temveč storila je vse mogoče, da mu obvaruje življenje in zmanjša nevarnosti, ki mu prete; in vendar se reče, da mora država v tem slučaju za vdove in sirote po zmožnosti preskrbeti, jim dati nekako odškodovanje za žrtvo, katero je doprenesel soprog, oče, skupnej domovini.

Mi vidimo torej, gospoda moja, da se vsi faktorji, ki se imajo poštovati pri odgovoru na vprašanje, če ima država dati nedolžno obsojencem odškodnino iz ozirov umestnosti, ali pa kot pravno dolžnost, zedinjajo se v pravem stališči. § 1. „kakor ga je sklenil kazenski odsek popolnoma povoljno izraža to stališče. Res je odlični govornik visoke gospodske zbornice, katerega sem že danes večkrat omenjal, naglašal, da že izbrana stilizacija § 1. kaže, da se zbornica poslancev ni hotela postaviti na strogo pravno stališče, ker sicer bi se bila gotovo izbrala kako drugo stilizacijo. Stilizacija „tak obsojenec „more zahtevati“ odškodovanje“ ne izraža točno pravnega stališča; ko bi se bilo hotelo bolje izraziti pravno stališče, bi se bilo moralo reči: „Kdor je bil obsojen, se mu ima dati „na zahtevanje“ odškodovanje. Priznavam, da stavek „obsojencu se ima dati odškodovanje“ bolje izraža pravno stališče, kakor se to tukaj zgodi. Zadošča pa tudi stilizacija, ki jo imamo pred sabo. Če se reče „on more zahtevati“, se to ne reče ravno, da on more prositi za to, kajti, če jaz o kom rečem: „on more zahtevati“, priznavam s tem

temveč šel je nad Mihelsona, odredil svojo družal peš proti donskim in čugujevskim kazakom, štoječim ob obeh krilih oddelka. Bitka ni dolgo trajala. Nekoliko strelav iz topov je razkropilo puntarje. Mihelson je udaril po njih. Ti so bežali pustivši tope in vse vozovje. Pugačov, pripravljaje se čez most, je zaman skušal, udariti jih; bežal je z njimi vred. Bili so jih in gnali štirideset vrst. Pugačov je zgubil do štiri tisoč ubitih in sedem tisoč ujetih. Ostali so se razkropili. Pugačov je sedemdeset vrst od mesta bitke šel čez Volgo nad Črnojarjskim na štirih ladjah in ušel na drugo stran z ne več kakor trideset kazaki. Konjica, ki ga je zasledovala, je prišla četrte ure prepozno. Beguni, katerim se ni posrečilo, prepeljati se na ladjah, so se vrgli v vodo, da bi preplavali in so utonili.

Ta poraz je bil poslednji in odločilen. Grof Punin, prispevši takrat v Kerensk, poslal je v Petrograd radostno vest, izreki v poročilu svojem polno priznanje bitrosti, skušnji in hrabrosti Mihelsona. Mej tem je nova, važna oseba stopila na sceno dejanja: Suvorov je prispel v Caricin.

(Dalje prih.)

pravico njegovo. Zategadel ne bodem stavil predlogo, da bi se stilizacija premenila.

Odločno se pa moram izreči proti predlogu predgovornika, ki je predlagal, da bi se besede „primerno odškodovanje“ zamenili z besedama „pravšno povračilo“. Ne dvomim, da bode govornik, ki pride za menoj na vrsto mnogo temeljiteje in bolje zavrnil argumente, ki so se naveli za tako premembo.

Jaz le mislim, da bi se to reklo popustiti stališče, katero je že večkrat zavzela visoka zbornica, ne da bi za to bila kaka posebna potreba. Če se reče, da je treba te premembe, da se približamo gospodski zbornici, odgovarjam, da nemamo pred sabo nikake emanacije visoke gospodske zbornice: mi nemamo nobenega povoda misliti naprej, da se bode gospodska zbornica postavila na kako izojujoče stališče. Kar se je izrazilo od gospodske zbornice, je bilo vendar za sedaj emanacija le jednega, če tudi velespoštovanega in odličnega moža, o katerem ne vemo, če jo bode odobrila večina visoke gospodske zbornice.

Sicer pa mislim, da bi bilo le stilistično besedičenje, ko bi se o tem prepirali ali naj se da „povračilo“ ali „odškodovanje“, samo „pravšno“ pa odškodovanje biti ne sme, mora biti pravično, povrniti mora vse, kar je država naredila komu škode na imetji in pridobitku. (Dobro!)

Predlagam torej, da naj visoka zbornica vsprejme § 1, kakeršen je. Če vsprejmemo § 1, priznamo pravno stališče in s tem gotovo spolnimo dolžnost humanitete in umestnosti, dolžnost človeškega srca in naravnega prava, in s tem poplačamo dolg, ki ni samo že stoletja na dnevnem redu, temveč bode na dnevnem redu pravnega čuvstva in človeškega srca tako dolgo, dokler bodo sodci in sojenci. (Dobro!)

Ne vem družih primernih besed, da zaključim govor svoj, kakor one, s katerimi je Njega ekselencja, prejšnji vodja pravosodnega ministerstva, v gospodski zbornici zagovarjalje tedanjo vladno predlogo, sklenil svoj poziv (čita:)

„Vsprejmite ta zakon, da se ne bode moglo očitati zaradi odklonenja tega važnega vprašanja, katerega rešitev znanost in humanitete zmatrati za neizogiben postulat, naši državi da je bila zadnja, ki je uredila to vprašanje po potu zakonodaje“.

Končal sem. (Odobranje in častitanje na desnici.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 3. aprila.

Predsedstvo Praškega nadeodišča je naročilo okrožnim sodiščem, da naj glede nove razdelitve sodnih okrajev na Češkem tudi povprašujejo okrajne zastope za njih mnenje. Gradivo za novo razdelitev okrajev se le počasi zbira in dotična komisija še ne bode kmalu mogla izdelati svojih predlogov. Deželni zbor se najbrž tudi jeseni ne bode mogel baviti s to zadevo.

Gorenjeavstrijski liberalni in nacionalni Nemci se pogajajo o kompromisu gledé bodočih deželnozborskih volitev. Poslednji zahtevajo, da se jim odločijo trije mandati. Ta kompromis bi konservativcem prav ne ugajal, če tudi nema posebnega pomena. Konservativci bodo itak imeli večino. S kompromisom se bode le toliko doseglo, da konservativci dvetretjinske večine ne dobé.

Vnanje države.

Srbski kralj je podelil red svet. Save prokuratorju ruske svete sinode, Pobjedonoscevu. To je nov dokaz dobrih odnosov mej Rusijo in Srbijo. — V radikalnem klubu se resno razpravlja vprašanje, da bi se okrajšal čas aktivne vojaške službe in se orožje razdelilo mej milico. To je bilo tudi povod, da Gjurič ni več hotel prevzeti vojnega ministerstva.

Crispija čakajo v **italijanski** zbornici hudi boji. Osnovala se je nova stranka, katerej so vodje bivši finančni minister Magliani, Tojani in Nicotera. Ta opozicija si bode izbrala za predmet napadom finančno politiko vlade in utegne biti Crispiju jako nevarna, ker državne finance se v Italiji nečejo zboljšati. Pa tudi vnanjo politiko bode opozicija hudo grajala. Napela bo vse sile, da Italijo prisili izstopiti iz tripelalijance. Vladni listi se nadejajo, da bode Crispi lahko odbijal napade opozicije in se obdržal, kakor se je obdržal Depretis proti pentarhistom. Crispi, Nicotera, Cairoli, Baccarini in Zannardelli zares neso mogli zvrzoglavit Depretisa, toda ne ve se, če ima Crispi jednako srečo, da bi se mogel ubraniti svojim protivnikom.

Državni zbor **nemški** bode letos precej dolgo zboroval. Predložila se mu bode nova vojaška pred-

loga, potem predloga ob obrtnih razsodiščih in neka kolonijalno-politična predloga. S poslednjo predlogo hoče baje vlada poskusiti, kako velika je uporna moč parlamenta. Ta poskus utegne vlado preveriti, da novi državni zbor ne bode tako prijeliv kakor je bil prejšnji. — Nemški oficijozni so sedaj v velikej zadregi. Ne vedo, ali bi hvalili prejšnjega kancelarja ali pa novega. General Caprivi se baje dosedaj ni odločil še, katere liste bi izbral v svoje namene in se dosedaj z nobenim listom ni spustil v tej zadevi v kake dogovore. Sploh pa nov kancelar ni baš poseben prijatelj časnikarstva in se sodi, da se ga ne bode toliko posluževal, kolikor se ga je Bismarck.

Španski senat je bil zadevo Dabána izročil posebnemu odseku v pretres. V tem odseku je le eden član opozicije maršal Martiz Campos. Odsek je sedaj že izdelal poročilo, v katerem predlaga, da se pritrdi dvamesečnemu zaporu generalovemu.

V novej **portugalske** zbornici bode 114 konservativcev, 30 naprednjakov, 10 monarhistov družih strank in 3 republičani. Republičani torej neso imeli sreče. V enem mestu so propali, v drugem so njih kandidati še pred volitvijo kandidature umaknili. Jedino to je pomenljivo, da so zmagali v prestolnici, če tudi s pomočjo naprednjakov. Sicer pa treba vedeti, da je mej naprednjaki več mož, ki bi tudi radi republiko, ko si ne upajo prav pokazati mišljenja svojega. Mnogo pa republičanske stranke to škoduje, da nima pravih vodij.

Dopisi.

Iz Zagorja za Savo, začetkom aprila. (Naš gosp. učitelj in šolski vrt.) Poznan je mej slovenskim učiteljstvom, poznan kot vodja ponemčevalne stranke naš gosp. nadučitelj. Rodom Čeh vendar ne pozna ne Slovenca ne Slovana in tudi učence svoje izreja tako, da pozabijo, da jih je rodila slovenska mati, da trdi: „Es giebt keine Slovenen“, kakor na pr. gosp. M. trgovec in podpredsednik tukajšnje šulvereinske filiale. Vso svojo vednost pridobil si je ta gospod pri nadučitelji našem, ni torej čudno da pravi: „Der Name Slovenen ist erst seit dem J. 1848 aufgetaucht und wurde erfunden von einem Bleiweis und Toman, die es im Deutschen zu gar nichts gebracht und die sich an das Hirngespinnst „Slovenen“ angeklammert haben, um sich einen eiteln Ruhm zu gründen.“ Evo njegove lastne besede. In to si upa on govoriti, ki ni videl druge šole, kakor tukajšnja normalka! Ne veste li več gosp. M., da je mati vaša srbskega rodu, da je bil oče vaš beli Kranjec, ki se je nekoliko nemščine še le v Zagorji privadil? Sin teh starišev pa zatajuje slovenski jezik, slovensko zemljo, zaničuje slovenskega kmeta, ki mu jedini nosi bogatstvo v hišo!

Pa žali Bog ni on jedini, ki ima take misli, imamo jih še več, ki pri vsakej priliki pod vodstvom gosp. nadučitelja zapoje: „Die Wacht am Rhein“, „Das Deutsche Lied“, „Weihelied der Deutschen“! Skrbno ti varujejo nemški svoj pridobitek na naši zemlji, nemški otroški vrt. Rudarski otroci prisiljeni so seveda obiskovati ga, in tu se privadijo prvih nemških besed. Šolski otrok te ne pozdravi nikdar drugače kakor: „Küss die Hand“. Pri igranju otroških slišiš vedno le nemške besede. In kdo skrbi bolj za tako izrejo slovenskih otrok, kakor ravno g. nadučitelj, bivši Čeh? Živo nam kaže sledeči izgled postopanje njegovo proti učitelju, kolegi.

Ustanovil je rudnik pred nekoliko leti v Toplicah šolski vrt, kojega je dobil v oskrb učitelj Slovenec, večš sadjerejec, ki ga je gojil z vso svojo ljubeznijo, z največjo marljivostjo in požrtvovalnostjo. Ves prosti čas, od zgodnje jutranje zore do poznega mraka prebil je v njem delujoč. Tu prinesel mu je trud njegov lep sad. Vrt bil je v drugem letu obstanka imenovan vzglednim vrtom vsega Litijskega okraja, skoro da ne vse Kranjske, dobil je gosp. učitelj pri razstavi Ljubljanski l. 1888. bronasto svetinjo za cepiče in drevesca. Bil je pa oskrbnik večšak sadjereje, da ne kmalu kdo tako. Udeležil se je l. 1868. sadjerejskega tečaja na Dunaji, videl tu in v Klosterneuburgu vzgledne sadne naprave, deloval potem v teku svojih 35 službenih let povsod kot sadjerejec in še leta 1885. obiskal sadjerejski tečaj na Slapu. Nemila osoda pak je hotela, da je ta gosp. učitelj obolel. Hitro porabil je ta priložnost gosp. nadučitelj, v svoje sebične roke si polastil vrt, upajoč na remuneracijo, ki se učiteljem sadjereje vsako leto deli, poruval na vrtu mlado drevje in na prazen prostor posejal zelenjavo za svojo porabo in gospodari v vrtu tako, da se čudim, kako morejo šolska ob-

lastva tako ravnanje dopuščati. Kakor da bi jih zajec objedel, tako stoje obrezana drevesca na vrtu in žalostne veje proti nebu mole, proseč drugega gospodarja. Gotovo še jednega drevesca g. nadučitelj cepil ni in trditi si upam, da brezlistnatega jabelčnega divjaka od hruškovega ne loči!

Obolelemu gosp. učitelju boljša se zdravje in zdravnik mu velevala na prosti svež zrak. Kam naj gre? Na blatno ali prašno cesto? Šel naj bi v šolski vrt. A glej! Gosp. nadučitelj, ki je svojo kolegialnost s slovenskimi učitelji že tolikrat v tako lepi luči pokazal, znal je s svojo povsod znano zvičajnostjo pametne in spoštovane može krajnega šolskega sveta pregovoriti, da se bolnemu učitelju in vsakemu udu družine njegove prepovedali, stopiti v šolski vrt! Jeli že čul svet, da učitelj ne sme v šolski vrt!? Učitelju ustanovitelju vrta, v katerem je vse, kar raste, plod njegovega truda, prepove se ugod v taistega in zakaj? Na ljubo človeku, ki si je iz zavisti in poželjivosti oskrb vrta pridobil, a kateri se pa čuteč svojo oholost, nevednost in nezmožnost boji kritike svojim kozlom, koje bo preobračal na Topliškem šolskem vrtu.

K sklepu si drznem višja oblastva vprašati, bodo-li trpela, da nadučitelj tako ravna s kolego, da se učitelju, ki je v 35 službenih letih vse svoje moči žrtvoval napredku in izobrazbi naroda našega, ki je vrt ustanovil in pet let deloval v njem, tako plačuje trud, da se mu sedaj, ko okreva, prepove ugod vanj. Bode li imel ponemčen Čeh več pravice na slovenskih tleh kakor domačin? Upajmo, da se bo tudi tu pravično ravnalo in da se bo gosp. nadučitelju razložilo, da v šolski vrt je dovoljen ugod vsakemu občanu, najbolj pa učitelju veščaku.

Domače stvari.

(Volilni shodi za dopolnilne volitve v mestni zbor Ljubljanski) so se za jeden dan premaknili. Na željo mnogih volilcev, ki bi velikonočne praznike, zlasti ponedeljek radi preživeli izven Ljubljane, ne bode v ponedeljek nobenega volilnega shoda in shodi so določeni tako:

Za III. razred v torek 8. aprila
" II. " " sredo 9. "
" I. " " četrtek 10. "

vsakikrat ob 7. uri zvečer, v mestni dvorani. P. n. gospodje volilci naj blagovole to vzeti na znanje.

— (Iz Celovca) se nam piše: Preteklo soboto bil je ves Celovec po konci. Podružnica sv. Cirila in Metoda za Pliberk in okolico priredi velikonočni ponedeljek v Šmihelu pri „Šercerji“ zborovanje in veselico s petjem in gledališko predstavo: „Jedno uro doktor“. Odbor dal je v ta namen v tiskarni družbe sv. Mohorja natisniti plakate in po streščeku se je naročilo, da je plakate prilepil na dotične table, ki so v ta namen po mestu postavljene. V soboto zjutraj bili so že prilepljeni, in ko so jih Celovčani zagledali, bil je ogenj v strehi. Vse je besnelo po mestu in opoldne je bilo že več plakatov potrganih, kateri pa so se popoldne zopet nadomestili: Bili so v Celovci nabiti že madjarski, italijanski in francoski plakati, a nihče se nad njimi ni spodtikal, v soboto pa je stalo pred vsako tablo kar po 20 zabavljajev, večinoma taci, ki se prištevajo Celovski nemški inteligenci. Odslej se bode vsako slovensko naznanilo na table prilepilo, nemški Celovčanje se morajo privaditi, da smo Slovenci vsaj v tem oziru ravnopravni.

— (Gosp. dr. Anton Mahnič,) profesor bogoslovja v Gorici, podaril je „podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaji“ 10 gld. Srčna mu hvala!

— (Konfiskacija.) „Edinosti“ poslednjo številko zaplenilo je državno pravdnistvo zaradi vesti o porotnej obravnavi proti lesnemu trgovcu Hauserju. Ta obravnava se je za nekatere kroge jako neugodno zasukala, zato se vsaka neljuba vest o njej v kali zaduši. Tudi „Triester Tagblatt“ je bil že iz istega vzroka zaplenjen. Uredništvo „Edinosti“ priredilo je drugo izdajo, ki nam je danes redno došla.

— (Umrli) je v ponedeljek pri sv. Petru pri Novem Mestu župnik g. Janez Romé v 62. letu dobe svoje. — Isti dan umrl je na Glincah pri „Bobenčku“ in bil včeraj popoldne pokopan nadobudni gimnazijec IV. razreda Iv. Šusteršič. Lahka mu zemljica!

— (Kranjskega obrtnega društva odbor) sklenil je v svoji včerajšnji seji, napraviti spomenico do visoke deželne vlade, da ona posreduje za izpeljanje obrtne postave ter ji osvetliti, kake neprimlikle gode se obrtnikom od strani trgovine z mešanim blagom.

— (Ljudski shod) bode na Veliki ponedeljek 7. aprila 1890. l. v prostorih restavracije hotel „Evropa“. Dnevni red: 1. Delavce zavarovalna postavodaja in socijalna reforma. 2. 1. maj 1890 l. 3. Razni nasveti. Začetek ob 9. uri popoldne. Pristop je prost in je vsakdo uljudno vabljen; posebno je v korist delavcev, ako ta shod mnogoštevilno obiščejo. Sklicatelj.

— („Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladino“) ima v 4. številki nastopno vsebino: Vihar. (I. G. Obloški.) — Nezadovoljni Mihec. (F. G. Podkriški.) — Irma! Irma! — Iz ruske knjige. Dar deci za Veliko noč. — Vspomladanska. — Pozdravite gospoda. — Večerni zvon. — V kuhinji. — Na Kovačevem vrtu. (Slička; spisal Župčev.) — Gazela. Moj je kruh. (Fr. Krek.) — Velika noč. (Ivan Leben.) — Babica. — Listje in cvetje.

— („Kmetovalca“) izšla je 6. številka. Vsebinska: Trtna škropilnica c. kr. kmetijske družbe s Samassovo sesalko. — Delo pri čebelnjaku na pomlad. — Črtice o kmetovalčevem izobraževanju. — Kdaj je lucerno sejati? — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

— (Rana pomlad.) V „Dolenjskih Novicah“ čitamo, da je v Novem Mestu neka gospodična dne 16. marca ujela kresnico, popolnoma svetlečo, kakor o kresu. Vreme je toplo, kakor druga leta v maji, dreve poganja in bode v par dnevih de loma v cvetji.

— (V Šmihelu,) v Novomeškem okraji, bili so povodom volitve v občinski zastop izvoljeni sledeči posestniki: Fran Kastelic iz Kandije, županom; odborniki: Ivan Jeriček iz Gorenje Težke Vode, Josip Duller iz Baute Vasi, Matija Kastelic iz Vinje Vasi, Fran Kastelic od Svetega Jošta, Ivan Penca iz Črmošnic, Josip Zurec iz Kandije, Fran Duller iz Jurke Vasi, Matija Hrovat iz Velikega Podljubna, Josip Blažič iz Velikega Zlatenka in Josip Cimermančič iz Jurne Vasi.

— (Na Dunaji) obsodili so 19letnega Marka Matkoviča iz Črnomeljskega okraja na 14 dni zapora in 10 gld. globe, ker je na sumu, da se je hotel izseliti v Ameriko in tako odtegniti vojaški dolžnosti.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Peterburg 2. aprila. Nasproti poročilom, da je car obolel, čuje se iz zanesljivega vira, da je popolnoma zdrav.

Berolin 2. aprila. „Vossische Zeitung“ piše, da se je Bismarck v poslednji avdienci odločno branil vsprejeti naslov vojvode Lauenburškega, ker hoče v zgodovini živeti le s svojim rodnim imenom, kateremu je sam pridobil zgodovinsko slavo.

„Post“ javlja, da je izvestje Šuvalova o pogovoru s cesarjem Viljemom na carja napravilo najboljši utis in razpršilo vse pomisleke glede odstopa Bismarckovega.

Rim 2. aprila. V Napolji je napovedano, da se v kratkem vrne 1000 italijanskih delavcev iz Brazilije, ker neso mogli niti ondu, niti v sosednih deželah dobiti dela.

Peterburg 3. aprila. „Kraj“ javlja: Zakon z dne 3. maja, ki omejuje pravice židom po zahodnih gubernijah, bode se razširil tudi na Poljsko. Dotični načrt predložil se bode državnemu svetu.

Madrid 3. aprila. V pismenem odgovoru generalu Dabanu izjavlja general Salzedo, da je tudi pristaš Dabanovih teorij. Vojni minister odredil, da se Salzedo za kaznen zapre.

Razne vesti.

* (V Temesvaru) bili so zaradi goljufije v loteriji in ponarejanja uradnih listin obsojeni: Farkas na 8 let ječe in 2000 gld. globe, Szobovics in Püspöky vsak na 8, Hergatt na 3 in Telkesi na 2 leti ječe. Ob enem pa imajo vsi obsojenci avstrijskemu erarju povrniti škodo 480.000 gld., ogrskemu pa 24.000 gld.

* (Iz strahu pred maturo) usmrtil se je v Budejvicih na Češkem osmošollec Alfons grof Begna.

* (Vinstvo v Cislitvaniji.) Poljedelsko ministerstvo izdalo je statistične podatke o pridelovanju vina v deželah, zastopanih v državnem zboru. V dveh letih pridelala je vina:

	1889. l.	1888. l.
Dolenja Avstrija	hl. 1,615.000	hl. 1,661.000
Štajerska	„ 315.000	„ 486.000
Koroška	„ 637	„ 80
Kranjska	„ 135.000	„ 207.460
Češka	„ 9.164	„ 7.660
Moravska	„ 264.000	„ 154.110
Bukovina	„ 508	„ —
Istra in Primorje	„ 340.597	„ 597.190
Tirolska in Predarlška	„ 339.280	„ 294.520
Dalmacija	„ 1,172.041	„ 1,743.580

Iz teh števil vidimo, koliko škode sta slovenskim vinskim krajem prizadeli trtna uš in strupena rosa. Izimši Koroško, ki v svojih ne baš obširnih vinogradih nema ne trtne uši, ne strupene rose, skrčil se je pridelek povsod jako močno Isto tako je prizadeta Dalmacija, ki je še 1888. l. mej vsemi deželami največ pridelala, a jej je strupena rosa v jednom letu vzela nad pol milijona hektolitrov. V Bukovini začeli so vinograde zasajati še le pred štiri leti in lani so imeli prvo trgateg, s katero so že skoro dosegli Koroško.

* (Egiptovska bolezen na očeh) hudo razgraja po Požunu na Ogerskem, od 570 mož pijonirkega batalijona je 530 bolnih in le 40 zdravih; izmed bolnikov jih je mnogo oslepel.

* (V Mezö-Hegyesu na Ogerskem) pogorela je 1. t. m. sladkornica, katero so še le lani dozidali, v dveh urah skoro popolnem. Škode je 850.000 gld.

* (Strašen umor.) Pred kratkim pridrla so štirje roparji v hišo posestnika Micoviča v vasi Rozace na Srbskem, ter zahtevali od njega denarja. Micović, ki je baš žganje kuhal, izroči jim takoj ves denar. Ker so pa lopovi mislili, da jim še ni vsega dal, jeli so ga z žarečim železom mučiti; ker je pa še vedno zatrjeval, da nima nič več denarja, vrgli so ga v kotel, kjer je češpljavec kuhal. Micović jih je prosil, naj ga saj hitro usmrte, ako mu nečejo priznati, a to so storili še-le, ko je vnovič trdil, da jim je dal vse. Potem ko so ga ustrelili, pustili so ga še dalje v kotlu s češpljev-cem. — Lopove so uže dobili.

Spominjajte se dijaške in ljudske kuhinje pri igrah in stavah, pri svečanostih in oporokah, kakor tudi pri nepričakovanih dobitkih. (161-2)

„LJUBLJANSKI ZVON“

za vse leto gld. 4.60; za pol leta gld. 2.30; za četrt leta gld. 1.15.

Tuji:

2. aprila.

Pri **Sionu**: Bartuška iz Trsta. — Bettelheim iz Kaniže. — Dr. Ružić z Reke. — Levec, Leskovic, Röt iz Kočevja. — Koch, Matzua. Hueber, Epstein, Dietrich, Taub z Dunaja. — Grabner iz Postojne.

Pri **Maličih**: Prem, Wagner, Reichel, Kraus, Böhm, Klement z Dunaja. — Schwab iz Postojne. — Mašič iz Zemuna. — K. Abel iz Kočevja. — Weber iz Trsta.

Pri **južnem kolodvoru**: Aschwander, Reinhold iz Trsta.

Meteorološko poročilo.

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
2. aprila	7. zjutraj	740.4 mm.	2.4° C	sl. svz.	jas.	0.00 mm.
	2. popol.	736.6 mm.	11.6° C	sl. svz.	jas.	
	9. zvečer	736.2 mm.	6.4° C	sl. svz.	jas.	

Srednja temperatura 6.8°, za 1.0° pod normalom.

Dunajska borza

dné 3. aprila t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	danes
Papirna renta	gld. 87.90	gld. 88.15
Srebrna renta	„ 88.05	„ 88.25
Zlata renta	„ 110.20	„ 110.15
5% marčna renta	„ 102.90	„ 103.35
Akcije narodne banke	„ 939	„ 942
Kreditne akcije	„ 302.25	„ 301.75
London	„ 119.30	„ 119.30
Srebro	„ —	„ —
Napol.	„ 9.45 1/2	„ 9.45
C. kr. cekini	„ 5.65	„ 5.64
Nemške marke	„ 58.50	„ 58.50
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	132 gld. 25 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	177
Ogerska zlata renta 4%	„ 102	„ 35
Ogerska papirna renta 5%	„ 99	„ —
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	120
Zemlj. ob. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	„ 117	„ —
Kreditne srečke	100 gld.	185
Rudolfove srečke	10	—
Akcije anglo-avstr. banke	120	151
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	216	50

